

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvo.

Izhaja ob četrtkih

8. marca 1917

Opremljanje francoskega vojaškega letalca pred poletom.

(Glej spis pod »To in ono« na 7. strani.)

Španski jezdeci.

Humoreska. Spisal Aleksej Trpki.

o se je zgodilo v tistem času, ko je hotelo vsaktero izmed ljudstev poleg veselja pokusiti tudi kupo neizmerne gorja, ko sta si smešnost in veličje, razkošje in beda podajali roko in ko je bila zemlja sita krvi in lačna kruha.

Gospod Voliescu, načelnik etapnega okrožja v Berudnu, je bil ves iz sebe. Bil je prepričan, da je vse prišlo ravno čezenj in samo čezenj in da je po njem na isti, če ne še na hujši način ogrožen in razžaljen tudi rumunski narod, katerega sinovi so pravkar stopili v vojno. On, Voliescu, je dobil ob tej priliki poveljstvo etapnega okrožja in s tem tisoč in tisoč skrbi, ki so se mu zdele na vsak način le navidezne, zakaj zaledje je navsezadnje vendarle zaledje, a fronta je fronta in pred to besedo je imel Voliescu že prirojeno bojazen ali po domače — rešpekt.

Komaj se je bil priučil vsakdanjim, popolnoma enoličnim skrbem, za las podobnim, ko ga je vznemirila prva novica, Avstrijci so bili predrli fronto. Na, še tega je treba.

Voliescu je bil jezen na vse, v svojem srcu je oklofotal generale, da si je fizično občutil to samo njegov sluga, ki se ni pravočasno in dovolj spoštljivo umaknil; nato je sklenil, da se to ne sme več ponoviti, da je novica prenačljena...

No, novica ni bila prenačljena. Prvi begunci so šli skozi kraj. Stroj uprave se je zmešal, Voliescu je klel in sopihal, hotel je vzdržati vse, nastavljal kolesca, popravljaj — stroj je nerodno drčal. Prišlo je to in ono povelje, drugo je prekričalo prvega, zahtevalo, česar ni bilo — pošiljali so mu, česar je imel že preveč.

Voliescu je postal nervozen in čuda, da ni zbolel. Komaj je dobil časa za obed; še med obedom je moral reševati posle s polnimi usti z žlico in vilicami v rokah.

»To je strašno!« je mrmral. »Ali se mora vsa vojna vnesti samo na enega človeka? Ali ni še na tisoče ljudi v deželi? Ali jih ni? Vedno slabše. Na ta način lahko pridem v fronto na najsprednejše mesto, ne da bi se kaj premaknil. In v fronti...«

Rdeč obraz Voliesca se je ozrl in pogledal na ordonanca, ki je stal pred njim; usta, s katerimi je žvečil, so se ustavila, oči so pogledale grdo.

»Ponižno...«

»No, kaj? Že zopet me ne pustite pri miru?«

»Ponižno javljam... signore kapitano Vas pusti vprašati... z vlakom se pripelje tritisoč španskih jezdecev...«

Ni mogoče popisati glasu, ki ga je dal načelnik, ta debeli načelnik Voliescu od sebe. Zardel je daleč gori v plešo in posamezne kocine so se postavile pokoncu kot v bran proti toliki množini španskih jezdecev. Organi za žvečenje so počivali, nos je strmel, preveč napete oči tega niso zmogle več... Čez dolgo časa je dobil sapo.

»Kaj, ali ste znoreli?«

»Ponižno javljam...« je jecjal ordonanec, kot je navada; »ukazano imam... jezdeci naj se takoj spravijo s postaje in pod streho... sploh naj se vse uredi...«

Debeli načelnik je pomislil, ali bi požvečil grizljaj, ki ga je držal v ustih, ali

ne. Požvečil ga je počasi, pri tem pa so intenzivno delovali možgani. Po kratkem molku se je spomnil, da se mora jeziti.

»Ali ste znoreli? Tritisoč jezdecev? Kam bom s konji in moštvo? Oves in seno sta pri kraju, no in nazadnje menaža za moštvo... Ali ni že vse dovolj prenapolnjeno?... Kaj gledaš, vol, in jec-ljaš?...«

Ordonanec je bil presenečen, v zadregi, mencial je z rokama in z jezikom in se nazadnje hotel odstraniti.

Voliescu ga je pozval nazaj.

»Kdaj pride vlak?«

»Pokorno javljam... v pol ure, stvar je nujna.«

»Nujna? Ali naj jaz rešim vse? — Čemu bodo jezdeci in čemu ravno tu?«

noma in on, Voliescu, ostane za fronto... — Pokril je kapo in odhitel lahkinih nog. Vlak je morda že blizu, morda že sopiha proti postaji... Kaj bodo rekli prijatelji — kaka preskrba je v tej deželi? — Njegov glas je donel sopihajoče, krepko, v pretrganih stavkih, naglasujoč nujnost.

»Hitro!... Kmetje naj spraznijo hleve... oni žid naj da dvorano. Kdor se bo ustavljal — naj se kaznuje! Razumete! Tritisoč konj, to ni šala! Hitro. Naj se ljudje ognejo v podstrešje, v sobah naj naredo prostor za moštvo... Da je vse prenapolnjeno? Nič! V stoje ž njimi! Posteljite s slamo! Glavno je, da so konji pod streho...«

Z ruto se je obrisal, pola papirja v njegovi levici se je tresla, gledal je gro-

zeče. Njegova povelja so izvrševali naglo in brez obotovljanja, z nekoliko bolj začudenimi očmi.

»Ali je dovolj kruha? Menaja naj se kuhala!... No, kaj praviš? Žid ne da? Mora dati!... Tako; prav je! Še petsto konj in tisoč mož... Kje so drugi? Kako se mora izvrševati povelje?...«

Bilo mu je, da bi bil malone obupal. Ko bi se nešlo za španske jezdece, ali pravzaprav za to, da pride v fronto ali ostane zadaj, bil bi aperiiral na vsak čut človečanstva, sploh pustil vse skup...

»Je že opravljeno? Kolnejo, kaj ne? Ali naj mar pustimo veznike na cedilu?... Še par sto konj? Na vsak način mora iti!... Nimam časa. Ali je kdo na postaji? Ali je sploh kdo na

postaji? Ah, na stanovanja častnikov sem pozabil. Vdova Griesen naj odstopi svojo vilo. Načelnika sprejem jaz...«

Voliescu in vlak, oba hkratu sta pripihala na postajo.

Tu na postaji je že bilo stalo nekaj vojakov, »signore capetano« je vihal brke, mlad poročnik je hodil gori in doli in salutiral.

Ni imel časa pogledati vlak; stopil je do kapetana in mu segel v roko, postal je nenavadno prijazen.

»Tu pola... Konji in moštvo, vse je dobilo prostor. Častnike bom sam...«

Kapetano in načelnik Voliescu sta se pogledala; kapetano ni vzel pole v roko, tudi ni izpustil načelnika izpred oči. Mladi poročnik, ki je stal ob strani, se je nasmehnil.

»Gospod načelnik...« se je iztrgalo iz grla kapetanu.

Cesar Karol kot ogrski kralj.

»Ali ni bilo javljenih tritisoč španskih jezdecev?«

Zopet oči v oči, molk, čudno začudenje nespornost... Medtem se je vlak ustavil, načelnikove oči so se obesile nanj in nos je zopet zastrmel kot pred pol ure pri kosilu... Kocine so se pod kapo postavile v brambo...

»Gospod načelnik...« je zopet zajecel kapetano, ki ni mogel udušiti komaj vidnega nasmeha.

Načelniku pa je bilo vroče in v naslednjem hipu je že imel mrazne občutke. Na dolgem, silno dolgem tovornem vlaku je bila naložena silna množina čudnih rogovil, podobnih ogromnim vretenom, prepredenim vse križem z bodičasto žico... Kdo more vedeti za vse izraze, ki jih prinese tak trenotek kot je vojna, poleg tega pa še skrb radi fronte... Načelniku se je raztegnil obraz, polo je stlačil v pest...

»Kaj me zrete? Tu je tedaj tritisoč španskih jezdecev. Ali sem dejal kaj drugega? Prepeljejo naj se k židu, potem h kmetu Zlomscevu, nadalje... menaža bo za vojake... Ali je vredno, da se me radi tega moti pri kosilu?...«

Načelnik je bil razburjen in jezen. Oddal je še par rezkih povelj, da je zadržal ves vtis in odšel s postaje.

»Kaj vsega ni prinesla ta vojna? Španski jezdec... hm... španski jezdec — je mrmral vso pot. »Fronta... no, in nazadnje španski jezdec...«

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma.
Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

Kolikor bolj je vse kazalo, da se gre za res, tem bridkeje mi je bilo pri srcu. Boy je to opazil, pa sedaj se ni več norčeval in me nagnal z »Romeo in Julijo«, pač pa se je trudil, da me z dovtipi in šalami raztrese in spravi v dobro voljo.

Ne da bi se oziral spoštuje na mene, je parodiral Espronceda¹ in na smešno obrnil »Pesem piratovo«:

¹ Španski pesnik, pesnik revolucije (1810 do 1842).

Vladarske insignije ogrskega kralja.

Cerkev sv. Matija v Budimpešti, kjer se je vršilo kronanje.

»Boš videl, boš videl,« je dejal, »kadar se jaz odpeljem iz Zumarripe s svojo ladjo.«

Deset topov na vsaki strani
preko morja kot ptič hiti
s polnimi jadr z vetrom beži,
veslajoči Burundin:

Ladja piratov ga nosi,
ime ji je: »Morski strah«,
vsak, kjerkoli jo ugleda,
nanjo se ozira plah

Luna se v morju zrcali
in veter v jadra lovi se,
ob ladji morje prši se,
v sinje srebrnih valih.

Na krmilu sloni Vanloo
in poje... Azija mu na strani
in Evropa na drugi... In znani
Stambul pred njim žari.

Le vozi, Burundo dragi, brez strahu...

V smrt so me obsodili
in smejem se:

Usodi ne umaknem se nikdar!
In Bollullo, če blizu pride,
na jadrh bingljala bo — ne uide —
skoroda na lastni ladji...

In če padem — —
»Kaj je življenje?«

Zame trpljenje
brez življenja,
odkar sem jarem
suženjski
v zvezi z Burundo
razdrobil...

Smejal sem se, dasi nerad, in ga ne posebno navdušen vprašam:

»Kje pa je ta Zumarripa ali Zum...
vrag vedi kdo?«

»Dve milj od San Sebastiano, če greš ob obrežju, pa je še druga lepa pot čez planjavo, kjer prideš tja z vozom ali jahajoč še prej nego v treh urah... In če maraš z menoj, spremiš me lahko v San Sebastiano, odtam se peljeva po deželni cesti proti Zumarripi do tja, kjer se pot loči naravnost v Zumarripo... Tam se posloviva.«

Opazil sem, da je Boy tako želel in da je ta načrt premislil. Za vse pripravljen mu prijateljsko odgovorim:

»Zakaj bi te ne spremljal?... Jaz grem, kakor daleč hočeš.«

Boy je bil očitno ginjen, pa je hotel to zakriti in zato je dejal živahno:

»Vse je urejeno, samo od Vermudeza se moram še posloviti najbrže na veke... Tu so listine, ki jih sprejmi in hrani,« je

dostavil in iz svoje mape stresel vse na mojo posteljo, vedno še sedeč na njej. »To-le tukaj,« je dejal in mi pokazal obsežno listino, »je moja oporoka.«

Beseda oporoka, ki je vedno v zvezi s smrtjo, me je silno zbudila in mi vzbudila na novo vse moje črne strahove. Koj rdeč, potem blede, vroč in mrzel od nenadne razburjenosti, ki so se v njej družile divja jeza, najiskrenejša ljubezen in najhujši strah, skočim na Boya, ki je sedel na postelji kakor jaz, in ga krepko stremsem za ovratnik.

»Slepar, trapez, pustolovec! ... Kaj me slepiš? ... Meniš li, da ne vem, kaj namerjaš — Ti iščeš kroglo, ki naj te zadene in reši iz zadrege.«

Boy me pogleda za hip prestrašen. Zdelo se mi je, da je prav do dna prodrl v mojo misel, jo doumel in uvaževal, kajti proti svoji navadi je mojo ogorčenost resno sprejel. S sunkom se mi je iztrgal iz rok in stoječ poleg postelje, z roko na prsih, dejal odločno:

»Častno besedo ti dam, da nisem in da ne bom nikoli na to mislil, da bi si porinil kroglo skozi glavo.«

Na glas in krepko je zarobantil, se vsedel meni nasproti na svojo posteljo in jezno zaklical:

Boy delal zadnja dva dni, in sem si lahko razložil, zakaj ga tolikrat ni bilo doma. Izvrstno je porabil čas.

Poleg oporoke so bile uradno overovljene izjave Vermudezove, obteževalne pobotnice vojvodinje Yecla, nekaj razkrinkajočih jo pisem in zraven pa neomejeno poblastilo, ki mi ga je dal Boy in ki ga je podpisal s 23. septembrom, ko postane polnoleten.

Vse te listine so ležale v ločenih, odprtih kuvertah. Nisem pa seveda prebral nobene listine, vse sem skrbno zalepil, jih zložil v mapo in zaklenil s ključkom.

Vstal sem in Celestinu naročil, naj vzame ročne kovčege in naj jih odda na severnem kolodvoru v posebni oddelek na brzovlak, ki vozi zvečer proti San Sebastiano. Nevarnost se ni zmanjšala, no, zvečala; poprej se je moral Boy skrivati, ker ga je sodišče preganjalo, sedaj je pa zarotnik in begun zastave. Sploh pa bi bil zadnje ure rad sam z njim, da bi prosto in brez nadležnih prič še kaj pokramljala med seboj.

Na kolodvoru smo dobili majhnega starca z mišim podobnimi kretnjami in z zlatim monoklom; prišel je, da se poslovi z Boyem. Bil je revno napravljen, ogrnjen s plaščem, nosil je klobuk širokokrajnik

»To ti je mož! Vreden je, da bi mu človek dal miloščino s klobukom v roki.«

Nisem pričakoval, da bo pot tako otožna in tiha. Večinoma sva spala, ali pa se delala da spiva, govorila sva malo. Zdelo se mi je, da je Boy čisto drug človek; včasih se je ozrl name tako ljubeznivo, a brez besede; docela se je odvadil jeziti se nad menoj in je bil proti meni zelo pozoren in me je negoval kakor majhnega otroka.

V San Sebastiano je Boy prevzel vodstvo potovanja. Na kolodvoru nas je čakal že bolj starikav mož, pravcat Bask, visokorastel, močan in čisto obrt. Na nosu so mu čepela zelena očala.

Boy ga je klical z imenom Miguel José, kakor bi ga že dolgo poznal, in dejal mi je, da je to star Karlist izza zadnje vojske, ki ni bil nikdar z mirovnimi pogodbami zadovoljen. V tem času je bil gostilničar v San Sebastiano »Pri kraljevem shajališču«, ljudje pa so rekli gostilni »Chacur-zulo«, to je »pasja luknja«.

Miguel José nas je vzprejel prav domače in iskreno in se mi je takoj prikupil. Peljal nas je v »kraljevo shajališče« v veliko hišo na »Starem trgu«, kjer je imela severna železnica v najemu kleti, odkazal nam dve veliki, preprosti, pa zelo prijazni sobi; potem pa se je z Boyem dolgo razgovarjal v pisarni.

Pozneje mi je Boy pravil, da je Miguel José duša karlističnega upornega gibanja, ki se je pripravljalo v Guipuzcoa in da je v zvezi z grofom Z. in z župnikom iz Zumarippe. Ta je tisti dan poslal poročilo, da je prijadral v luko parnik »Notre Dame de Fourbière« in da čaka samo na prihod kapitana Vanloo ter da potem takoj odpelje v Liverpool. Drugo jutro nama je bilo zato treba zgodaj odriniti. Miguel José je dejal, da oskrbi vse potrebno za pot in da nam poišče konje.

Ob šestih zjutraj je odpeljal Santiago, najstarejši sin Miguelov, iz »pasje luknje« na majhnem vozu neznatno prtljago Boyevo v Zumarippo. Hotel sem svojega prijatelja v San Sebastiano bogato z vsem oskrbeti, a dejal je, da se to lažje zgodi v Liverpoolu, kjer je brez dvoma več ugodne prilike za to.

Uro pozneje sva zajahala Boy in jaz pri vhodu iz »pasje luknje« velika, krepka konja, ki nama ju je José pripravil. S seboj nisva imela ne orožja, ne opreme, kakor bi jahala za zabavo ali na poset v bližnjo vas. Da pa še bolj zakrijeva namen svojega pota, zavijeva najprej na pot ob peščenem obrežju v smeri na Antiguo in potem šele sva krenila na vozno cesto proti Lasarte.

San Sebastiano tedaj še ni bilo ono krasno mesto, ki se danes samodopadljivo v svojem zalivu, v Conchi, ogleduje kakor loketa, katera občuduje svojo podobo v ogledalu. V okolici je bilo takrat le nekaj posameznih poslopij in skromnih pristav, zato sva prišla kmalu v pogorsko samoto.

Jutro je bilo hladno; lahke meglice so se že trgale, le kako drevo so še obdajale med vejami, kakor z vonjavim odelom.

Boy je nekaj časa zbijal šale, kako smešno izgledava, kot najeta jahača, a kmalu naju je obvladal otožen molk in jezdila sva drug poleg drugega, zamišljena vsak v svoje misli. Moje so bile otožne in so mi izvabljale solze iz oči. Premišljeval sem o groznem, ponesrečenem življenju po duši mi sorodnega mladega moža ob moji strani, ki ga je Bog v izobilju obdaril z naravnimi darovi in srečo, ki pa je zdaj prisiljen, da reši čast lahkomišelnice žene,

Kralj Karol VI, kraljica Cita in prestolonaslednik v ogrski kraljevski opravi.

»Kaj pa misliš sploh o meni? Ali morda celo meni, da nisem kristjan?«

Verjel sem Boyevi besedi in sem se popolnoma pomiril, dasi mi je bilo še vedno žal in težko.

Boy je korakal po sobi, kakor da bi se rad pomiril, a še vedno razburjen, je končno dejal:

»Prevzemi te listine in jih hrani; toda poprej si jih natančno oglej. Najbolj prav storiš, če jih daš hraniti svojemu oskrbniku Crespo. Čemu bi vso šaro vlačili v San Sebastiano? ... Sedaj pred obedom grem še k Vermudezu posloviti se od njega.«

Boy je odšel, jaz pa sem, kakor mi je rekel, pričel s pregledovanjem papirjev. Vsi so bili uradno overovljeni, urejeni po raznih kuvertah, vsaka s svojim napisom, ki je povedal, kaj je v pismu.

Sedaj sem razumel, kako marljivo je

potegnjen prav globoko čez čelo, kakor bi hotel zabraniti, da bi ga drugi ne spoznali.

Boy ga je sprejel kot Pavlin Vanloo, glavni inženier za Otrantski kanal, in je vedno francoski govoril in prav pravilno posnemal tuji poudarek.

Ob slovesu pride ta gospod tudi k meni, poda mi roko in mi pove svoje pravo ime, grof Z. Povedal mi je, da je dobro poznal mojega očeta, tudi se je oprostil zaradi smešnega prizora prejšnji večer.

»Vi meni niste zaupali, jaz pa ne Vam in tako sva oba nespametno slepomišla ... Upam, — je dostavil in mi stisnil roko — da se kaj podobnega nikoli več ne pripeti, kajti sedaj že veste, da sem jaz vaš starodavni prijatelj.«

Ko je odšel, mi je rekel Boy, kažoč na njegov nastop in na njegovo siromašno obleko:

na ladji kakor v grob se zakopati in se za nedoločen čas izročiti nevarnostim morja in vojske.

Ali pač zasluži taka nestalna, lahko-miselna ženska toliko žrtev? povpraševal sem s trpkostjo.

Skušnjava me je imela, da bi Boyu povedal o svojem razgovoru z njo ter da bi mu opisal, kako dvoumno, samoljubno je omahovala; toda premagal sem se, ker sem preveč spoštoval Boyevo možato molččnost.

Ženska seveda ni vredna tolike žrtve, toda to je bila častna dolžnost vsakega res plemenitega moža, in Boy je bil poštenjak, kakor jih je treba iskati.

Človek pride večkrat v tako odločilen položaj, kjer ni nobene srednje poti in kjer človek more le voliti, ali da je junak ali pa ničvrednež. Tako je bilo pri Boyu.

Take so bile moje misli, kaj pa je Boy premišljeval, seveda ne vem. Opazil pa sem, da se je tu in tam name ozrl skrivaj in otožno. Vmes je prekinil molk in me kaj čisto navadnega vprašal ali mi kaj naročil, kar je pa bilo čisto odveč in je le kazalo, da bi me bil rad ohranil pri dobri volji.

(Dalje.)

Razno.

Vojni invalid nekdanj in sedaj.

Kar stoji svet, so se bojevali in bili ljudje, in kar so vojne, so se vračali iz njih pohabljeni vojaki, ki niso bili več zmožni za vsako delo. In čim popolnejše je orožje, tem hujše so rane. Mati se solzi, ko se poslavlja od sina. Zdravih udov gre od nje in kak se vrne? Mati sirota! Pa ne obupuj. Veda, ki je porabila toliko moči v izumevanje morilnega orožja, ista veda se trudi že, da pomaga ubogim pohabljenecem, da bodo čim manj pogrešali svojih udov, da bodo kolikor mogoče preskrbljeni, da ne bodo izvržek, ampak koristni udje človeštva. Beseda »star soldat« naj bo časten priimek. Še ni končana vojna grozota. Pa že se trudi krščanska ljubezen in skrb države, da se vrača pohabljenec kolikor mogoče k svojemu poklicu in komur ni mogoče, ga pripravlja za drugo delo. Ustanavljajo se šole za invalide, kjer se uče rokodelstva in šolske izobrazbe, pripravljajo jim službe in mesta. Mehanika našega časa stoji na takem višku, da opremi človeka z udi, ki mu nadomestujejo izgubljene, tako da hodi, dela in je z umetnimi udi in zdi se celo, da se posreči pomagati nekoliko največjim revežem izmed vseh, ubogim slepcem. In ko mine vojna, ko bode preplavljen ves svet z vojnimi pohabljenici, tedaj bo postalo vedo sram, da je posvetila toliko moči orožju, ki mori in uničuje, vse se bo posvetilo z največjo vneto poboljšanju položaja mladih in starih pohabljenec, kar je uničilo sovraštvo, bo zgradila nanovo ljubezen.

Kako pa je bilo nekdanj z vojnimi pohabljenici? Iz pradavnine ne vemo ničesar gotovega, najbrž pa je skrbel vsak narod za svoje, oziroma vsako pleme. Grška država je preskrbovala radodarno svoje invalide in njih rodbine. Atenci so imeli posebno postavo, ki jim je velevala to. Ubožni meščani, ki so bili postali vsled pohabljenja nezmožni za delo, so dobili popolno oskrbo na državne stroške v Prytaneju. Sirote invalidov je vzgajala država. Take sirote so bile pri Grkih de-

ležne posebnih odlikovanj; ako je imel oče posebne zasluge, so jim podarili tudi premoženje v denarju ali v zemljišču. Aleksander Veliki je odpuščal svoje stare vojake z darilom v denarju, ki je bilo tako veliko, da so se lahko preskrbeli na kak način. Po indijski vojni je daroval Aleksander vojnim invalidom, 12.000 jih je bilo, vsakemu po talentu, torej okoli 6000 kron.

Rimljani so posvečali invalidski preskrbi tem več pozornosti, čim bolj sistematična je postajala njih častilakomna vojna politika. Cezarji in imperatorji poznejše dobe, ki so imeli vedno večje stalne vojske, so izpopolnili skrb za invalide, ki so dobivali veliko vsoto denarja za odpust ali so bili naseljeni v vojaške naselbine. Častniki pa so dobili mesta v civilni upravi. — Konstantin Veliki je zidal v v Bizancu poseben »špital« ali gostišče za invalide. Koncem enajstega stoletja je sezidal grški cesar Aleksej Komnenus cel del mesta, ki je bil določen samo invalidom. V srednjem veku pa je nastalo nekako nazadovanje v skrbi za invalide. Namesto stalne vojske je prišel vitez s svojimi hlapci. Mogočni gospodje so pač skrbeli, da so prišli njih pohabljeni ali vsled starosti za vojskovanje nezmožni hlapci v kak samostan, bodisi kot brat ali hlapec ali kot gost. Pošiljali so jih tudi na svoje pristave in zemljišča. Splošno so bili tedaj samostani preskrba invalidov, krščanska ljubezen je skrbela zanje kakor za druge onemogle, premožni ljudje pa so radi pomagali z ustanovami samostanom. Ko so se razcvitala mesta, je postalo zopet boljše za invalide, ker so mesta napravila svoja gostišča, kjer so preskrbela take moze. Tudi v Ljubljani je bil »Cesarski špital« za invalidne vojake, izprva je bil pri cerkvi sv. Jakoba in pozneje nasproti stare gimnazije. Poslopje stoji še. Nemški viteški red je se-

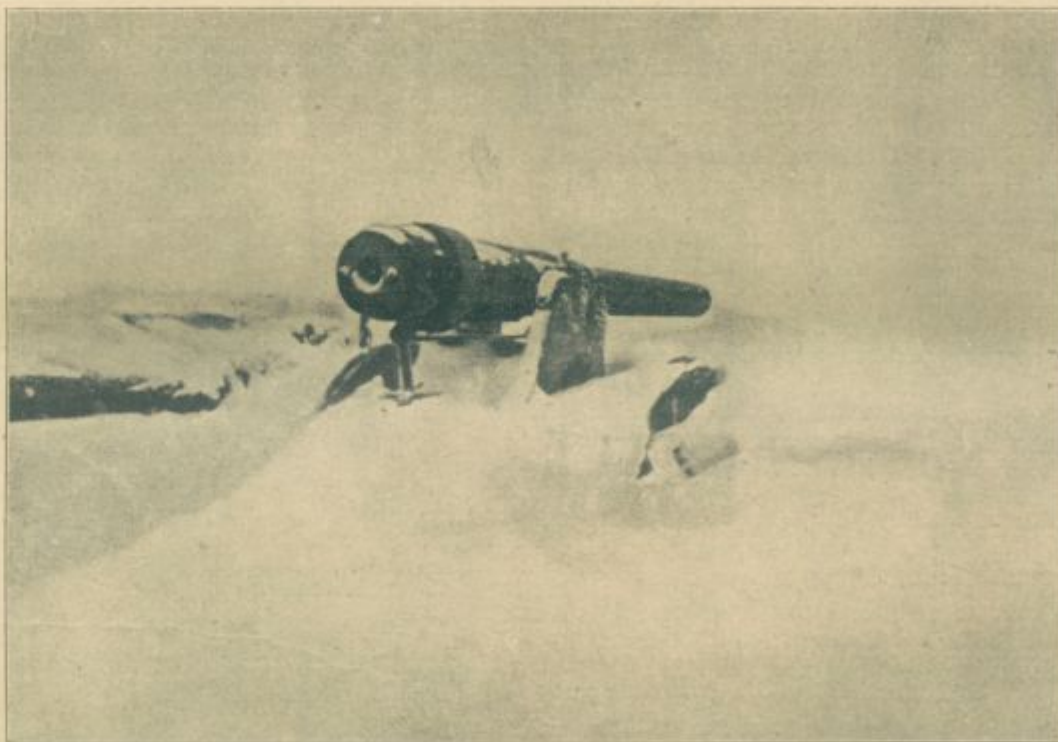
ganu. — Tudi francoski kralji so spravljali svoje invalide po samostanih, dokler ni napravil Franc I. iz vojakov, ki so bili nezmožni za bojevanje, prve garnizijske čete, ki so dobivale le pol plače. — Maver Oranijski je sezidal gostišče za invalide, ki so to postali v vojski za osvobodjenje l. 1587.; kdor ni dobil prostora v

Zima na Tirolskem.

Slovenec-korporal JAN. POGAČAR.

gostišču, pa je dobil denarno odškodnino. Dobil je 1500 tolarjev za izgubljene oči, 450 tolarjev za izgubo desnice in 350 tolarjev za izgubo leve. — Landsknechtom ali žolnirjem so plačevali v začetku nove dobe, ko so odslavljali nezmožne, samo

Zima na Tirolskem. — Zasnežen top.

zidal v Marijinem gradu gostišče za svoje onemogle ude in ostarele knape. Seznamek iz l. 1528. navaja 114 bolnih bratov. — Cesar Ljudevit Bavarski je napravil l. 1332. ustanovo za trinajst svojih bojevnikov, za njih žene in vdove in jim je odločil za bivanje samostan Ettal v Ammer-

mesec ali pol meseca žolda pa hajd! — Takrat ni bilo nikake preskrbe za invalide, zato so pa imeli vojaki pravico, da so plenili po sovražnih deželah. Po tridesetletni vojni so hodili odpuščeni vojaki v tropah po deželi, beračili so in ropali. Na Pruskem, v deželi vojaštva, so dobi-

vali v sedemnajstem stoletju ostareli prostaki pod velikim knezom, pa samo na prošnjo, tolar ali pol tolarja na mesec. In to iz milosti. Tako so dobivali častniki, tudi iz milosti, po svojih ranah, zaslugah, stanu in razmerah po nekaj tolarjev, posebne radodarnosti ni bilo. Oni, ki so bili še za kaj, so se porabili za vladarjevo telesno stražo v Berlinu, ki je imela svojo službo v gradu. — Za prvega pruskega kralja so ustanovili začetkom osemnajstega stoletja invalidno blagajno. Pravila so bila: »Blagajna bo za ranjene in bolne vojake, ki niso več za delo, da bodo tako preskrbljeni, da jim bo mogoče živeti.« — Iz te blagajne so

nosti več noben vojak, najsibo prostak, častnik ali podčastnik, pohajati po deželi ali pa celo beračiti. Uravnali so postavo za častniško pokojnino. Za to uravnajo so pripomogli vsi častniki. General je dajal mesečno 3½ tolarjev, major tolar in 2 groša, šef kompanije tolar, prvi častnik 4 groše, drugi častnik 3 groše.

Preskrba invalidov po posebnih hišah je bila in ostane v navadi, posebno za tiste nesrečne, ki bodo nezmožni za vsako delo. Francoski kralj Filip Avgust je baje imel namen zgraditi velik dom za invalide, ni ga pa izvršil in šele Ljudevit XIV. je zgradil krasni dom v predmestju St. Germaine, v katerem je bilo prostora za

ali gostišča, več ali manj udobna. Za sirote častnikov in vojakov so bile posebne hiše in šole. Častniške sirote so imele pravico do podpore, ki se ni ustavila v letih, ko so bile sirote zmožne dela, in tako smo brali še pred nekaj leti v osmrtnici 76 letne gospodične »častniška sirota«. — Marmont, francoski guverner v Iliriji, se je potrudil, da so dobivali vpokojeni avstrijski častniki, oziroma njih žene in sirote svoje pokojnine tudi pod francosko vlado, kar omenja on sam v svojih spominih. Torej so skrbele nekda kakor sedaj vlade in mesta kolikor toliko za svoje vojne invalide.

Naše znanje o nekdanjih razmerah je jako pomanjkljivo, mi vemo samo o lajnarjih, starih vojakih najbrž iz l. 1848.—54., in o drugih, ki so prosjačili brez lajn po kmetih, v kaki strgani vojaški bluzi. Zdi se pa, da so to bili možje, ki se niso hoteli lotiti tudi kakega lahkega dela, ker so se navadili pohajkovanja in so živeli dobro s pripovedovanjem, vražarstvom, in prorokovanjem, dočim so živeli drugi od dela in majhne odškodnine doma ali po službah. Tisti pohabljeni lajnarji so bili postali pravo strašilo vojske in z lajno so plašili gotovi ljudje naše vojake začetkom te vojne. Ali takoj se je odzvalo iz ljudstva: nikdo naših invalidov ne bo hodil okoli z lajno! Našim vojakom moramo preskrbeti kruha, službe in dela po njihovi zmožnosti, preskrbeti pa moramo v prvi vrsti, da se pozdravijo. Brez strahu naj se vrne vsak vojak domov. Ljubezen mu bo olajšala življenje, dom, za katerega se je žrtvoval, bo tudi skrbel zanj.

Iz naše Furlanije: Zgodovinsko mesto Oglej z cerkvijo-baziliko in s kripto. Cerkev so zidali v letu 1019—42 ter je stavba romanskega sloga. Kripto se nahaja pod cerkvijo, kjer so shranjevali trupla svetnikov. Zvonik je 73 m. visok.

dobivali častniki svoje plače, po milosti, kakor je nanese, ta previsoko, oni prenizko. Tako na primer je dobivalo šest generalov mesečno po 18, 25, 30, 33, 63, 132 tolarjev, devet polkovnikov je dobivalo po 15 do 80 tolarjev, enajst stotnikov 5 do 17 tolarjev. Infanterijski podčastniki so dobivali mesečno svoje 3 tolarje in prostaki tolar. Tuintam so dobile tudi častniške vdove kaj iz te blagajne, včasih je padlo tudi otrokom padlih častnikov kaj.

Frideriku Prvemu se ni zdelo primerno, da bi sezidali invalidom hišo, menil je, da je vojakom ljubše, če dobe z majhno mesečnino tudi svobodo, da jo uživa pri svojih ljudeh ali kjer mu drago. Friderik je izračunal, da bi stala hiša in postrežba v skupnem domu državo več kakor mesečna podpora. Opuščeni vojaki pa so imeli prednost pri civilni oskrbi, invalid je dobil lahko službo kot vratar, birič, policist in podobno. V Potsdamu so priredili poseben Garde-Invalidenkorps. Invalidom so obljubili preskrbo za vse življenje, njih ženam pa zaslužek s prejo, šivanjem monture in srajc. L. 1722. so ustanovili v Potsdamu hišo za vojaške sirote. Ob smrti kralja je bilo v tej hiši 1000 dečkov in 150 deklic. S častniki pa je ostalo tudi odslej po starem; oni, ki niso bili v kraljevi milosti, niso dobili ničesar, kraljev princip je bil tudi v tem, da kaznuje ali plačuje. Za Friderika Viljema II. so pripoznali invalidom pravico do preskrbe. Reskript, ki je izšel l. 1787., je določil, da mora biti invalid preskrbljen za vse življenje in da ne sme v prihod-

3000 prostakov in 500 častnikov. Ob revoluciji so razbili krasno zgradbo, pod Napoleonom so jo popravili. Najboljša zgradba teh vrst je bila v prejšnjem stoletju hiša za angleške mornariške invalide v Chelsea pri Londonu. Friderik Veliki je zgradil l. 1748. v Berlinu dom za invalide, Karl VI. je sezidal l. 1727. krasno palačo za invalide v Pešti, na Dunaju in v vseh večjih mestih so se nahajali invalidni domi

Iz naše Furlanije: Baptisterij (krščevalnica, kjer so svoječasno v ta namen napravljenih bazenih z vodo opravljali obrede krsta). To je okrogla stavba — so pa tudi šest- ali osemvoglata — ter je iz 12. stoletja.

Po svetu.

Podoba na bojiščih je še vedno ista, le oživlja se iz zimske omedlelosti. Na Tirolskem pred majem ni pričakovati kake spremembe zaradi visokega snega in zaradi sledečih pomladanskih plazov. Na laškem bojišču na Krasu je vse živo in le čaka ugodnega vremena, da se prične že celo zimo napovedovana ofenziva. — Na francosko-nemškem bojišču so Nemci ob reki Ancre na daljšem prostoru opustili svoje postojanke in si izbrali krajšo in za obrambo pripravnejšo črto. Umaknili so se, ne da bi to sovražnik opazil in jih pri umikanju motil. Nemci so tukaj storili nekaj podobnega kakor so naši napravili na Tirolskem, ki so z umikanjem skrajšali in zboljšali bojno črto severno od Asiaga. — Na ruskem bojišču, listi poročajo, da se vrše na raznih krajih bitke manjšega obsega in pomena. Pravijo pa, da se Rusi za pomlad z vsemi silami pripravljajo; tudi rumunske čete so se že toliko opomogle, da so se zopet pokazale na vzhodno-sedmograški meji, kjer bodo krile rusko armado. — V Macedoniji je vse pri starem. Lahi so nekaj poskušali s prodiranjem, pa so bili vselej zavrženi in tepeni. — V Mezopotamiji so Turki morali zapustiti Kutelamara in so se v zahodno stran umaknili. Angleži so bili v veliki premoči, zlasti v topništvu. Do Bagdada imajo Angleži še 150 km. Turkom bo treba precej ojačenj, ako bodo hoteli, da Angleže zadrže na tem potu. —

Podmorski čolni v poostrenem boju dobro delujejo. Nemci upajo, da se do jeseni vojska dokonča. —

Amerika še ni Nemčiji napovedala vojske, vendar vse priprave kažejo, da

velik del Amerikancev je za vojsko. Bryant s svojimi pa dela za mir. Gotovo je, da bodo sovražniki pripravljeni za mirovna pogajanja, ako jim pomladsko ofenziva ne prinese velikih zmag.

Namesto špirita papir. Težko pogrešamo špirit, posebno, kjer so majhni otroci. Treba je večkrat kuriti v ognjišču, da se pogreje kaj. Toploto jedi pa ohrani izborni papir, če se zavije gorka jed ali pijača v gorki posodi tesno v več pol papirja in se zavije na konec še v volneno stvar in vtakne v štedilnik ali samokuhar, kjer ostane potem gorka tudi vso noč. Tako se pripravi lahko zvečer za jutraj, kdor ima jutraj več časa kakor opoldne, si pripravi lahko jutraj kosilo in zavije, opoldne použije v miru gorko. Kdor nima zvečer časa, si lahko skuha opoldne večerjo, saj je treba samo, da zavre jed na ognjišču, potem jo deneš v samokuhar in kuha se sama naprej, če ni kuharja, pa jo zavij v več plasti papirja. Ako hočeš imeti zvečer vročo kavo, jo skuhaš opoldne in vliješ vročo v vročo ročko. Ročkin nos zamaši, kavo naliž malo do roba, pokrovko poveži. Vzemi 20 pol časopisnega papirja, zavij ročko tesno v prvo polo, potem drugo in tretjo in vsako stisni čvrsto, tako porabi vse pole, na konec zavij v volneno ruto. Toploto drži tudi pepel, oblanje, žaganje, šota, če naložiš enega ali drugega v zabojček ali v škatlo lepenko in postaviš vanjo v papir zavito posodo. Samo na mrzlem ne sme stati. Mleka se ne sme viliti v kavo, kadar stoji kava dolgo. Vodo za bolnika in zdravila zavij pozimi v gorkem lončku v papir, pa se ne bodo shladila čez noč. Pri samokuharju je treba večkrat pogledati in popraviti. Oblanje in trava se sesedeta in hladni zrak prihaja skozi skrinjine razpoke do lonca. — »Termes« steklenice-grejlke so prav pripravne, da si vzamemo tople pijače na pot ali v urad. Jed se pa lahko vzame na pot (na izlete), če se zavije, kuhana in vroča, v vroči in dobro zaprti in večkrat v papir zaviti posodi. Nosi se lahko v nahrbtniku. Seveda se vzame raje kaj bolj gostega, da se ne preliha.

Za na izlete je tudi pripraven tulec iz pergamenta: Močan pergamentni papir ovij večkrat okoli okrogle stvari, zvij konec in zaveži in potegni okroglo stvar iz papirja. Potem vreži drug kos papirja, pripravi ga za v dno tulca in porini vanj. Tu naložiš lahko jed, če tudi ni prav suha, in zavežeš še drugi konec te klobase. Kadar je treba, odvežeš vrh in potegneš vanj potisnjen papir, ki ima zdaj obliko kupice, vun, in ješ lahko z njega.

Ovseni suhor. 1/2 kile ovsene moke, žlico surovega masla, žličko soli, sled saharina, obrbek limone, 2—4 jajca, poldrugi zavitek kvasnega prahu in toliko mleka, kolikor je potreba, da bo testo prožno, zamesi in speci na namazani pekači. Čas peke 3/4 ure. Pečeno naj postoji dva dni, po-

tem razreži na kose, debelo 1 cm, in opeci v pečici. Testo ne sme biti premehko. Pri mesenju ali mešanju raztepi rumenjake z maslom, vtepi mleko, sol in sladkor, potem počasi moko, na konec kvasni prašek, saharin in beljake.

Ovsena torta. Razmoči na mleku 1/4 kile ovsene kaše, vtepi malo vanilije, 1/4 kile razsekljanih mandljev, sled saharina, 3 jajca, žlico masla in toliko ovsene moke, da bo mehko testo. Speci v namazani pekači. Peče se 1/2 ure; vročina srednja.

Pridelovanje krme za kunce. Navadno se pravi, kunci ne stanejo prav nič, ker so zadovoljni z odpadki pri kuhanju. To ni popolnoma res, kajti kdor ima več kuncev, jih ne more prerediti z odpadki in tako ne more zaradi krme rediti več kuncev. Je pa več poses-

posušene izvrstna krma. Mož, ki goji že več let kunce, priporoča vrsto seradela, ki ni izbirljiva za tla. On meša vsako leto seradelo, facelijo in spergel in zajčki so jako zadovoljni s tem, zato jih preskrbi tudi za zimo z dehtečim senom, ki jim je poleg kakega kosa korenja, repe, kuhanega krompirja in lanenega opresja tako redilna krma, da izpita velike debele živali. Pomladi daje zajčkom prav po malem regrata (ki ga jedo zelo radi), da se privadijo tako polagoma na zeleno krmo. Marsikdo ne ve, da škoduje kuncem krompirjeva cima in surov krompir. Škoduje jim tudi trava, mokra od dežja in slane, vse kar je nagnito ali plesnivo.

Zdravniško dovoljeni recepti jedi za diabetike. Za to bolezen je najbolj uspešno zdravilo domača dijeta, oziroma izbira jedi.

Iz naše Furlanije: Državni muzej v Ogleju, kjer hranijo mnogoštevilne in znamenite starinske izkoptine, kojih je osobito v oglejskem okolišu posebno mnogo, ker je to kraj velikih in burnih zgodovinskih dogodkov,

tnikov majhnih hiš, ki redijo kunce. Ob hiši je navadno vrt. V njem raste razkoš cvetja, nageljci, mak, gavtroža in drugo — kar je prav lepo ali ni za naš lačni čas. Zdaj je treba uporabiti vsak prostorček za živež, in kar ni naravnost za človeško hrano, pa naj bo nenaravnost, namreč, naj se prideluje krma za kunce, če ni drugih živali pri hiši. Različne vrste detelje so kuncem sveže in

Znan specialist za to bolezen se je izjavil nekoč, da je samo zato malo slučajev popolnega ozdravljenja, ker ne podpira kuhinja zdravnikovega truda. Bolnik dobiva le eno in isto in se naveliča in zaželi jedi, ki mu niso dovoljene in mu škodujejo. Z dobro hrano se vzdržuje tak bolnik mnoga leta. Diabetik pogreša predvsem peciva, ker ne sme jesti navadnega kruha, zanj je treba peči suhorje in kruhke iz ovsenih zmletkov.

Šota se razcepi. Zima in vojna sta dali šoti zopet častno mesto; marsikatera gospodinja pa ne ve, kako bi raztrgala šotine hlebce. Pri trdi šoti nastavi v sredi kosa dolg žebelj in tolci rahlo po njem, tako se razcepi kos lepo, ne da bi se naredilo mnogo smeti.

To in ono.

Kako daja letalec znake. Dostikrat je potrebno, da sporoči letalec že med poletom, kar je opazil in videl. Zato ima svoje posebne znake. Tehniki so preizkušali na različne načine, kako bi dobili najboljšo pot, po kateri bi govoril letalec visoko v zraku z ljudmi pod seboj. Brzjav in glasovod služita prav dobro balonu, ki ostane na neki gotovi točki, odrečeta pa še pri urno pomikajočem se letalu. Tudi brezžični brzjav se ne more

Iz naše Furlanije: Pristanišče v Ogleju. Z morjem v zvezi po prekopu Anfora in San Marco.

obnesti, ker dela doslej težave napravljane anten na letalu. Izborbo pa so se obnesli znaki na oko (optični).

Francozi dajejo znamenja z oblaki dima, pri čemer jim rabi priprava, izumljena od Jamesa Meaensa. Tako dajanje znamenj pa

Sabinske goré.*

*Sabinske goré, Sabinske goré,
kako mi ve čarate v prsih srce!*

*Na oknu slonim, na oknu slonim
pa nemo tjakaj do vas strmim.*

*Pa se mi dozdeva, Sabinske goré,
da višajo v mraku se vam glavé...*

*Jn bolj ko se višajo, bolj spomin
do drugih me žene, do lepših
planin.*

*Do lepših, preljubljenih rodni
gorá,*

kjer jezik in rod je slovenski doma.

*Kjer cvetno mladost še enkrat
vesel,*

še enkrat bi rad jo živeti pričel!...

* V rimski provinciji (najvišji vrh Monte Gennaro 1269 m). — Iz lepe knjižice: Dr. Mihael Opeka, Rimski verzi, ki jo je izdala Leonova družba; prodaja Katol. Bukvarna v Ljubljani.

je možno samo ob dne; v noči in v megli odpove, tudi je samo letalcu mogoče, da pove z dimom, kar bi rad povedal, spodaj stoječi pa mu ne morejo odgovorjati na isti način. Nemški letalci imajo zrcalce, katerega je sestavil profesor Donath. To zrcalce je nekak majhen žaromet, po katerem meče letalec lahko dolge in kratke žarke luči navzdol. Vir luči je v vžigalni točki parabolnega zrcala uravnana Wolframska žarna svetilnica, kateri razgreje tok svetlobne žice na visoko stopnjo vročine (do 2800). Vsled tega daje naprava luč, ki ima svetlobno moč 1000 sveč. Ta do skrajnosti razvita vročina pa je kriva, da gori ali živi luč samo 40 do 50 ur, kar pa ne pride v poštev, ker vozi letalec vedno še rezervne svetilnice s seboj. Obratni tok za svetilnico dovaja baterija zbiralka, ki je pravo umetno delo, tehta vsa in cela samo 4 kilograme in se spravi lahko v torbo ob pasu. Posebne važnosti je, da se postavi baterijo, ki ima luknje, da odhajajo plini, lahko na njeno glavo, ne da bi iztekla le kapljica kisline. Z baterijo zvezana naprava za znake tehta samo 1 kilogram. Ako je treba oddati znak in poslati poročilo, je treba meriti natančno na kraj, kamor se hoče poročiti; v to svrhu je napravljena merilna cev nad zrcalom. Ako pritisne nato letalec na gumb pri ročaju naprave, se zasveti plamenček, na hipen pritisk na gumb se vidi kratek žarek luči, na dolg pritisk pa daljši žarek. Ti bliski se zvežejo po Morsejevemu alfabetu lahko v besede in tako se pogovarja letalec lahko s postajo na zemlji, ki

daja po istem načinu letalcu odgovore in poročila. Zrcalo naredi svojo dolžnost ponoči, v mraku in ob dne, tudi pri najlepšem solncu, pretehta torej na vsak način znake z dimom. Ako pa hoče letalec poslati tudi slike pokrajin, katere je preletel, potem mu ne zadostuje naprava za dajanje znakov, potem mora pač zopet seči po najstarejšem sredstvu obveščanja med zemljo in nebom, vreči mora svoje poročilo navzdol. Za odpošiljanje takih poročil raz letalo imajo pa napravo, ki ima v sebi vžigalno snov, ki se vname, ko prileti iz visokega na tla, tako se ve vsak čas in v vsakem kraju, kam je padlo poročilo. Te poštné bombe so doslej edino izkušeno sredstvo, po katerem vrže letalec lahko svoje risbe točno na tla.

Zmes.

Sodnik, ki se v svojih sodbah ne ozira na ljudi.

Pred tremi sodniki je bila dolga obravnava in dolgočasna. Eden izmed sodnikov je med obravnavo zaspal. Zagovornik obtoženca je imel ravno najvažnejšo stvar povedati in

Pomirjenje živcev je pri vsakem boleznem stanju najvažnejše merilno pravilo. Razdraženi živci nam povzročajo veliko večjo bolečino kot je v resnici. To lahko spoznamo, če nas kakšna stvar naglo odvrne od pozornosti na bolečino, n. pr. po kakšnem zanimivem pismu. Ko začnemo brati pismo, ne čutimo več bolečin. Zatorej je pomirjenje živcev najvažnejše sredstvo za polajšanje bolečin. Bol lajšajoče in živce pomirjajoče sredstvo, ki učinkuje naglo, je Fellerjev dobrodušeči fluid iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-fluid«, ki prinese olajšanje pri bolečinah vsake vrste. — Predvojne cene: 12 steklenic tega domačega zdravila pošlje poštne prosto za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). Ravnotam se lahko naročijo Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbarokroglice z zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlic prosto poštne za 4 K 40 vin. Oboje domačih zdravil bi naj bilo vedno pri roki, ker nadomeščajo skoro celo

bil je prepričan, da bo odločevala pri sodnikih. Zato napiše listek drugemu sodniku: »Prosim, vzbudite svojega spečega tovariša!« Sodnik pa vrne listek zopet zagovorniku z napisanim dostavkom: »Moj tovariš ne spi, on le sodi, ne da bi se oziral na ljudi.«

Razgovor med tobakarji.

A: Kaj bi ti naredil, ko bi bil cesar?

B: Najprej bi se oskrbel za pol leta s tobakom.

Iz umetniške razstave.

Vodnik: »To sliko je umetnik delal deset let.« — Delavec (iz izkušnje): »No, potem je bil gotovo od dneva plačan.«

Kukec in polž.

Kukec: »Kam si se namenil na pot, ljubi moj polž?«

Polž: »Na Dunaj!«

Kukec: »Bedak, Dunaj je strašno daleč od tukaj, kako si vendar drzen!«

Polž: »Če si upajo na to pot Lahi, zakaj bi se jaz ne upal!«

Darujte za Rdeči križ!

domačo lekarno in se tako zavarujemo proti vsem mogočim bolečinam, ki nastopajo kot posledica utrujenosti, prepiha in vlage, posebno pa vsled zauživanja pokvarjenih jedil itd. Zelo se hvali Fellerjev črtnik proti migreni. Cena 1 K. (fs)

Lepa koža

obraza in rok, ki jo pri mnogih ljudeh občudujemo, prinaša svojim lastnikom dvojni dobiček. V prvo je lepa, mehka, bela koža za zdravje celega telesa potrebna, kajti le ta čednost in mehkost kože omogoči nemoteno dihanje skozi kožo. Nadalje napravi lepota obraza in rok na naše soljudi prijeten, razveseljen vtis. Nečednost kože, mozoli, miteserji, pege, ožgana mesta od solca itd. napravijo pa neprijeten vtis, kar je mnogokrat neugodno. Nadalje motijo te nečistosti kožo dihanje skozi kožo, in to je nezdruvo. Mnogo tisoč mož in žensk rabi v varstvo in negovanje kože Fellerjevo priznано pomado za obraz in varstvo kože »Elsa«. Predvojna cena: stane 1 posoda 2 K (2 posodi 5 K). V nasprotju z mnogokrat škodljivimi sredstvi za lepoto je popolnoma neškodljiva. Odpravi nečistosti kože, varuje zoper ožganja po solncu, zoper pege, odpravi miteserje, mozole itd. Namesto ožstrega in škodljivega mila naj se vzame za obraz Fellerjevo lilijno milo (1 K) ali Fellerjevo boraksmilo (80 vinarjev) in toaletni umivalni prašek (boraksov prašek, 1 krona).

Bujna rast las

ki napravi vsak obraz lepši, se pridobi z negovanjem las s Fellerjevo pristno Tannochina-pomado za rast las »Elsa« (1 posodica, št. I, 1 K 60 vin., močnejša vrsta, št. II, 3 K). Ona okrepi glavno kožo, prepreči plešo in prerano osivljenje, napravi novo rast zdravih, elastičnih dolgih las v barvi mladosti, napravi trde lase mehke in elastične, tako da se da lahko lepo frizirati. Ne vsebuje nobenih škodljivih snovi in zasluži vsled tega prednost pred škodljivimi preparati, ki jih mnogokrat nelekarnarji ponujajo. Za negovanje brk Fellerjevo mazilo za brke (50 vin.). Naroči naj se naravnost pri E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elsa-trg 331 (Hrvatsko).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6
priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gaseče si lahko vsak sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati hrusevec, poprovi metovec, pomarančev, prvenčev, višnievec. — Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča mesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 12,- franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne upljani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

JAN. GRODICH, Engel-Drog., Brno št. 365, Moravsko.